

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Sortes, Qvibvs, Ne Temere Cadant, Temperandis; Vel, Si
Temere Dvcvntvr, Castigandis, Divini Ivdicii Æqvitas
Semper Adest**

Stengel, Georg

Ingolstadii, 1645

Capvt. VII. Prouocationes ad diuinum tribunal factas, non facile imitandas
esse.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-52306](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-52306)

CAPVT. VII.

Prouocationes ad diuinum tribunal factas, non facile imitandas esse.

§. I.

Non illico omnia imitanda esse, quæ de Sanctis, in impiorum terrorem, recensentur.

Dolixè demonstraui, multos pios, sanctos, innocentes homines, à tyrannis, iniuste accusatos, damnatos, necatos, ad diuinum tribunal, iudices suos, non sine prodigioso euentu miraculòque, euocauisse. Demonstraui hæc, vt Deum pauperum defensorem, violentorum iudicem, Sanctorum exauditorem esse ostenderem, atque vt, ex his iustissimis Dei iudicijs, metum frænùmque inijcerem ijs, qui, quidquid possunt, audent. Haud ambigo, nonnullos fore, qui documenta à me aliò destinata, aliò deriuent, & si tot exempla legerint Sanctorum, ea, ad imitationem proposita, esse arbitrentur. Itaq; cum plausu ista excipient, & sibi summo opere gratulabuntur, de reperto confirmatòque modo ac ratione se vindicandi. Quare iam nulla vetula rixabitur; nullus ciuis litigabit; nullus vel seruus, vel puer vapulabit, qui

quin illico ad diuinum Tribunal appellet. *Magna otia cali*, si illicò fieri debet, quod petunt impatientes.

§. II.

Cur laesi non facile debeant, ad diuinum tribunal, alios inuitare?

Meritò istis dicitur: *Nescitis, quid petatis:*

Matt. 20. & illud: *Petitis, & non accipitis: eò quòd ma-*

22. Iac. 4. *le petatis: ut in concupiscentijs vestris insuma-*

8. *ris.* Nam in primis, non omnia, quæ diui-

no instinctu Sancti fecerunt, sunt imitan-

da. Deinde, quis sibi sanctitatem polli-

ceatur? quis non falli potest, cum se se iudi-

cat innocentem? *Nemo, in sua causa, bo-*

nus index. Amor sui vnumquemque excæ-

cat, ut non videat rectum quòd est; rectèq;

se putet fecisse, quando maximè deflexit ab

æquitate. Quin & ira iudicium corrumpit,

ut iniuriam maximam, iustam esse vindi-

Psal. 6. 7. *ctam arbitretur. Turbatus est à furore ocu-*

lus meus, ait ille. In Hebræo, pro *turbatus*,

est, *caligauit*. Vbi quidem sensus est, oculus

meus, propter furorem & indignationem

meam, contra turpitudinem peccati, à fle-

tu nimio, quasi corrosus, turbatus est, &

caligauit: potest tamen etiam quiuis furio-

sus id dicere. Non finit enim furor homi-

nem

nem cernere verum. *Nam non potest iratus in seipso manere*, ait D. Chrysoſtomus, *sicut inſuctus surgens mare. Ita cōmiſcentur omnia*, & *tanquam fons purus, immiſſo turbatur ceno*. Quod veteres tragœdi, in Aiace flagellifero oſtenderunt. Ajax enim Telamoni-
nius, ab Vlyſſe, in iudicio, victus, præ ira, infaniens pecora occidit, credens ſe Vlyſſem, cum ſocijs, occidere. Itaq; multi iracundia odioque correpti, & velut œſtro perciti, beſtias pro hominibus, homines, pro beſtijs aſpiciunt; & non rarò innocentes iudicant eſſe nocentes. Cum ergo rariffimè, qui læſi ſunt, non fiant iracundi, facile accidere poteſt, vt alios reos atque iniurioſos exiſtiment, quando ipſi rei ſunt atque iniurioſi. Quàm malè autem iſti ſibi conſulerent, ſi rei ipſi innoxios ad diuinum tribunal, vbi omnia in aperto ſunt, trahere vellent? accuſandi non accuſaturi. Neque enim exiſtimare debent, Dei iudicia, eſſe ſicut ſæpe ſunt iudicia hominum inexper-
torum, aut affectibus deditorum, apud quos, *prior tempore, prior iure* eſſe conſue-
uit; & viciffè eſt, præueniſſe, quia *favor eſt primò occupantis*. Non ſic iudicat Deus, cuius ſententia nunquam damnat innocen-

S. Chryſ.
homil.
62. ad
pōp.

L

tem;

tem, nunquam absoluit reum præuenientem.

§. III.

Alia causa, ob quas tutum non est, ad Superos iudices appellare; etsi id per se illicitum non sit.

Tametsi ergo ea, de qua tot exempla enumerauimus, Sanctorum ad diuinum tribunal appellatio licita, diuinisque legibus contraria non fuerit: tametsi etiam constet, per eiusmodi exempla, diuinam mortalibus iustitiam innotuisse, Principesque multos didicisse, in subditorum sanguinem non esse defæuendum, neque proculcanda iura: tametsi etiam mentes recti conscientia atque innocentes roborentur, per talia exempla, ut diuinæ iustitiæ fiducia niti assuescant: tametsi etiam prohibita non sit eiusmodi prouocatio, quæ eodem animo, iisdemque de causis suscipitur, quibus rex Dauid, Pontifex Zacharias, beatæ illæ animæ; Paulus Apostolus, Episcopus Benno, alijque eam Sancti usurpauerunt: quis tamen sibi polliceri potest, non solum eandem, cum istis sanctitatem, verum etiam eandem rectitudinem intentionis? Quam citò se insinuat cupiditas ultionis? quam facile subrepat odium, aut immoderatus affectus,

ad diuinum tribunal citandos esse. 163

fectus, quo si prouocatio inquinetur, non aduersarium, sed ipsum damnat prouocantem.

§. IV.

Quando sit peccatum mortale, alium è vitâ hac, ad caeleste tribunal citare; & cur etiam extra casus eiusmodi, sit abstinendum? quidq; earum loco usurpandum?

Non loquor hîc de illis, qui sciunt, se alios iniuste, ad vallem Iosaphat, vocare, & tamen vel malitia agitati, vel, vt innocentes videantur, citant; quos constat, citando mortaliter delinquere; quia & Deum pro iniquitatis fautore, aut certè ludibriò habent, & proximo grauitè nocent, quem, tanquam innocentiae oppressorem, suggillant, ac iniecta vicinæ mortis imaginatione, terrent. Non loquor, inquam, de istis tam manifestè delinquentibus: de illis loquor, qui se ipsos innocentes, aduersarios iniuriosos, nec iam, in rebus minimis, aut puerilibus, sed in maximis inuitiosos arbitrantur. His ipsis, aio, admodum esse periculosum, si Sanctorum illas citationes velint imitari; cum ipsorum nec comperta sit sanctitas; nec certa innocentia; nec iudicium ab errandi periculo liberum; nec sine

cæco sui amore affectus; quæ tenebras of-
fundente, non possunt videre veritatem;
sed vel latentem gloriam, vel tacitam vin-
dictam sectantur. Habent illi multa alia
innocentiæ suæ præsidia; habent amicos;
habent magistratus; habent patrocinium
veritatis, quæ semper tandem erumpit in
lucem: &, si hæc defint, habent asylum
orationis; habent auxilia Diuorum; ha-
bent, vno verbo, Deum; qui ait: *Mihi vin-*
dicta, & ego retribuam. Et iterum: Quia in-
dicabit Dominus populum suum. Illi igitur
relinquendum est officium iudicandi, diésq;
illa expectanda, non præscribenda; formi-
danda, non desideranda.

Hebr. 10.
30.
Deut. 32.
35.

§. V.

*SS. Scripturae intempestiuus appellationibus
obnunciantes.*

Qua de caussa Amos eiusmodi malas
appellationes interdicerè videtur, cum ait:
Amos, 5. *Va desiderantibus diem Domini: ad quid eam*
18. *vobis? dies Domini ista, tenebra & non lux.*
Dies Domini, consueta Scripturæ phrasi,
diem iudicij seu vniuersalis & extremi, seu
singularis, quod in morte vniuscuiusq; per-
agitur, designat. Eam itaq; diem, in vin-
dictam inimicorum desiderantibus, *va in-*
tonat

sonat Propheta, qui & addit: *dies Domini ista tenebrae & non lux*, quia obscurum minimeque clarum est, quando futura sit; qua enim hora non putabitur *filius hominis veni-*

Luc. 12.

et; qui non voluit, esse nostrum, *nosse tempora & momenta, quae Pater posuit in sua po-*

40.

Act. 1. 8.

testate. Temerarium igitur est, sine peculiari instinctu, aut graui causa, diem certum velle nosse, &, quod plus est, alteri velle dicere ac designare, quo sit iudicandus. In Iudicis, non in actoris arbitrio tempus iudicandi est relinquendum. Quod se fecisse Ieremias gloriatur illis verbis: *Ecce, ipsi di-*

Ierem. 17.

eunt ad me: Ubi est verbum Domini? veniat.

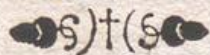
15.

Et ego non sum turbatus, te pastorem sequens: & diem hominis non desideravi, tu scis. Quod egressum est de labijs meis, rectum in conspectu tuo fuit. Gaudebat scilicet in sinu suo, & gratulabatur conscientiae suae Ieremias, iniquissimo regis Sedeciae odio vinculis & morti addictus, quod tyranno diem, apud diui-

num tribunal, non dixerit, sed eum

libero summi Iudicis arbitrio re-

liquerit iudicandum.

L 3

§. VI.

§. VI.

Vindicandi animus, qui non necessarijs appellationibus inesse potest, SS. literis aduersus.

Ad eandem patientiam nos dirigunt doctrina & exempla Christi ac Sanctorū. Do-

Matth. 6.
12.

ctrina enim eius non est, vt oremus, *Voca ad iudicium, & plecte inimicos nostros: sed: Dimitte nobis debita nostra, sicut & nos dimittimus debitoribus nostris.* Quo modo dimittit, qui aduersarium ad iudicem mittit? Non est hoc dare veniam, sed exigere pœnam. Aliud præceptum scripsit nobis Magister noster:

Matth. 5.
44.

Diligite inimicos vestros, inquit, benefacite his, qui oderunt vos: & orate pro persecutibus & calumniantibus vos. Citare illos ad iudicium, non est, pro illis, sed contra illos orare; non illos diligere; non benefacere, sed velle mori, sed velle illos iudicari & damnari, sed velle illis iustitiam diuinam immittere, non misericordiam impetrare. Quod etiam A-

1. Thessal.
§. 15.

postolus gentium vetuit illis verbis: *Videte, ne quis malum pro malo alicui reddat: sed semper quod bonum est, sectamini in inuicem, & in omnes.* Contrarium prorsus faciunt, qui iustissimam talionis legem existimantes, non bonum pro malo, sed malum pro malo, dentem pro dente, mortem pro morte

red.

reddere, Paulo reclamante, petunt, formidando Dei decreto, inimicos suos è medio tolli, atque ad Tartareos ignes condemnari.

§. VII.

*Uindicta cupiditas, qua appellationibus eiusce-
modi facile interuenit, Dei exemplo
contraria est.*

Si quis exempla vult imitari, habet sanè exempla, atque in primis ipsius Dei. Quamobrem Christus, cum dixisset: *orate pro* Matth. 5,
persequentibus & calumniantibus vos, statim 44.
*exemplum subiungens dixit: ut sitis filij Patris
vestri qui in caelis est: qui solem suum oriri facit
super bonos & malos: & pluit super iustos & ini-
ustos. Sedit, in caelis, Deus, & audit quo-
tidie homines sibi maledicentes, impiòsq;
dirissimè conuiciantes ac blasphemantes; &
noua semper scelera excogitantes, quan-
tùmque in ipsis est, giganteo ausu, diuinam
maiestatem è caelo deripere conantes: audit
ista, & videt, & patitur. Quid dico, pati-
tur? cum habeat potestatem mittere in ge-
hennam, &, missis è nube fulminibus, ta-
les exterminare; sustinet illos, *solem suum
oriri facit* illis, pluuiam mittit, vt terra, ad
eos alendos irrigetur: nec hoc tantùm fa-*

S. Chry-
sost. hom.
78.

cit, sed etiam mittit illis angelos suos, qui eos in viam, atque ad æternæ gloriæ semitam reducant. Pulcherrimè aureū illud os: *At, inquires, calumniā passus sum, & ferre iubes equanimiter, & quō modo potero? Facillime profectò, si tantū in calum respicias. Cigita, quòd illic super Cherubim sedenti factus es similis: nam & ille contumelijs affectus fuit, & tolerauit, & opprobria pertulit; nec ultus est; percussus, & non insurrexit, sed e contra reddidit beneficia his, qui talia perpetrauerant, nōsq; iussit suos imitatores esse. Cælum deniq; respice, & postea qua te Deus suscepturum promisit, si generosè feras. Christi igitur nobis præluxit exemplum, cui, cum vita, per summam iniuriam, infami morte, eriperetur, tamen ad alterius vitæ vadimonium neque Iudæos, neque Pilatum, neque carnifices, neque vllum alium euocauit, sed cum malediceretur, non maledicebat: cum pateretur, non comminabatur: tradebat autem iudicanti se iniuste. Latroni quoque paulo prius conuiciato, non dixit: *Hodie mecum eris in Iudicio*, sed, *Hodie mecum eris in Paradiso*. Pro illis autem, qui, non contenti, eum flagris lacerasse, & clavis in crucem adegisse, insuper etiam ei illudebant, auream illam oratio-*

1. Petr. 2.
23.

Luc, 23.
43.

ratio.

rationem fudit: *Pater, dimitte illis; non enim sciunt, quid faciunt.* Luc. 23, 34.

§. VIII.

Quàm sit à Sanctorum exemplis alienum, iniustis vindicijs ac sacramentis alijs iudicium Dei petere?

Hanc Magistri sui heroicam patientiam ac fortitudinem imitatus est aliorum quoq; Sanctorum ingens numerus. Atque primus quidem Stephanus, qui inter lapidantes, pro lapidantibus orans dixit: *Domine, ne statuas illis hoc peccatum.* Act. 7. 59. Deinde & Paulus, qui de se scribit: *Optabam ego ipse anathema esse à Christo, pro fratribus meis, qui in vitam ipsius obstinatissime coniurauerant.* Rom. 9. 3. His è diametro aduersantur, qui, mortalis vitæ causa, Deum iudicem appellantes, illaudabili verborum metamorphosi exclamant: *Ne ignosce, Pater, sed indica, vindica; statuas illis hoc peccatum. Non sim ego anathema pro fratribus meis, sed illi pro me sint anathema.* Neque multi martyres huius appellationis ius vsurpare solebant, licet innocentissime, crudelissimeq; occiderentur. Quin potius, post acceptam iniquissimæ mortis sententiam solennes eorum voces erant, ut exclamarent: **DEO GRATIAS**, quod di-

L 5 fertè

Iustin, A- fertè testatur Iustinus; & perspicuum est ex
polog, t. vita S. Cypriani; atque antiquissimo Ter-
Tertul- tulliano attestante, *Christianos magis dam-*
lian. ad *natos, quam absolutos gaudere.* Quia, in ve-
Scapulã. teri quoque Testamento, Ioseph in cister-
 nam, Ieremias in cœni, Daniel in leonum
 lacum, tres pueri in fornacem inflammatis-
 simam missi, cum utiq; de vita eorum inno-
 centissima eripienda ageretur, tamen non
 leguntur, vel fratres, vel tyrannos, vel car-
 nifices, ad diuinum tribunal, citauisse; &
 tamen iustus iudex Iosepho fratres subiecit,
 Ieremiam è cœno eduxit; Danielis aduersa-
 rios leonibus præbuit deuorandos; trium
 puerorum lictores, flamma è fornace in il-
 los excussa, vstulauit.

§. IX.

*Peccato proximum esse, si non est in peccato,
 quisquis eiusmodi iudicijs vult pecca-
 tum, in altero, sine iusta causa,
 vindicari.*

Quid si multos idcirco ad extrema addu-
 cit malus sathan, vt ad impatientiam atque
 vindictam adducat? vicit, si impatientes fe-
 cit. deiecit, si in vindictam incendit. habet,
 quod vult, si tu iram tuam ampliùs in pe-
 testa-

testate non habes. At *turpis est nauigij re-
tor*, inquit Seneca, *cui gubernacula fluctus
eripuit; qui fluctuantia vela deseruit, & per-
misit tempestati nauem: at ille vel in naufragio
laudandus, quem obruit mare, clauum tenen-
tem, & obnixum.* Clauus est recta ratio,
quæ impatientis animi impetum & flu-
ctus reprimere debet. Non reprimat au-
tem, si iniuriarum ac mortis impatientiâ,
extremum iudicij diem præuenire gestiens,
eiusque præstolari detrectat, donec vltro
Deus, de iniurijs eius vindictam sumat; qua-
si scilicet æquo tardior esset ad iudicandum.
Hi, si sinum excutere penitiùs vellent, vi-
derent profectò, non laudabili causa,
non diuini honoris aut iustitiæ zelo, se alios
iubere, in ius ambulare; sed priuatæ vindi-
ctæ cupiditate occupatos, atque in præcep-
tos, præreptam sibi, in hac vita, iniuria-
rum vltionem, in alterius vitæ tribunali
querere, eamque, nimis incenso animo,
affectare, eaque propter etiam intemperan-
ter flagitare. Non est res exigui momenti,
eiuscemodi actionem instituere. Qui alte-
rum vadatur, ac in ius diuinum vocat, mor-
tem illius desiderat, sine qua se sistere non
potest. At mortem alterius, priuata autho-
ritate,

Senec. ad
Martiam.
c. 6.

ritate, desiderare, non minùs illicitum est, atq; procurare. Videant igitur, quid agant, qui, sine Numinis iussu, aut instinctu, sine auctoritate debita, proprio iudicio, affectu, odio, fortasse ipsi nocentiores, alterum, à quo se læsos esse somniant, aut putant, vita optant, immo postulant à Deo spoliari. Neque digni sunt tales rogatores, vt exaudiantur; immo digni sunt, vt ipsi in iudicium eant, quod alijs volunt præparare.

§. X.

Etsi vindictam innocentes non petant, non tamen idcirco securos esse oportere innocentium oppressores.

Sapientissimè faciunt, qui in patientia sua animas suas possidere docti, in omni casu, & tribulatione, dicunt: *Et nunc quæ est expectatio mea? nonne Dominus?* Meum est remittere iniurias, Domini autem & remittentem, & inferentem iudicare; à quo, etiam me vindictam non petente, parata est, *terribilis quedam expectatio iudicij, & ignis æmulatio quæ consumtura est aduersarios.* Hæc etsi petere non debemus, possunt tamen meritò formidare, qui, cum omnia audeant, se, quia grauissimè violatos tacere vident, illico securos arbitrantur. Tacuit & Abel,

neque

Psal. 38.
8.

Hebr. 10.
27.

neque ad diuinum tribunal fratrem citauit, cum ab eo crudelissimè innocens trucidaretur; non tacuit tamen sanguis eius, qui ad Deum de terra clamauit. Neque enim verba tantùm, sed etiam facta ad Deum clamant; longèque potentiùs clamant, ac vindictam postulant. Neque dubitum est, à viuis & mortuis, viuos oppressores eorū, ante diuinum tribunal, etiam sine voce, accusari; neque rarò etiam, ad causam, coram supremo, disceptandam citari; iniurijs ipsis exigentibus vindictam.

Gen. 4
10.

§. XI.

Iniurijs ipsis vindictam de celo postulantibus, Deum vindicem habere illum, qui, exemplo Sidonij Apollinaris, vindictam nullam expetit.

Cui rei confirmandæ luculentus est testis D. Gregorius Turonensis, qui hanc historiam recitat. Aruernensis Episcopus, cui nomen Sidonius Apollinaris, æquè sanctus ac eruditus, moribus & artibus præstans, vt coronas in cælo multiplicaret, virtutis mercedem, in terris, accepit tribulationes. Necessè enim est, vt virtutem oderint vitiorum amatores; quam ne cogantur amplecti, impugnant atque repellunt. Quam ob
caus-

S. Greg.
Turon.
l. 2. hist.
Franc. c.
23. & Ba-
ronius
An. 486.

causam, Sidonius quoque duos nactus est sacerdotes disciplina indigentes, quorum
Sap. 2. 12. quotidianus sermo erat: *Circumueniarius instum, quoniam inutilis est nobis, & contrarius est operibus nostris, & impropere nobis peccata legis, & diffamat in nos peccata discipline nostrae.* Quid non efficiunt duo conspiratores? immo quid Orcus, per illos non efficit? Duo erant, sed tribus Furijs agitabantur. Nam & moniti vindictam spirabant; & castigationem metuentes conabantur amoliri correctorem; & denique ambitione inflammati, locum sperabant, si sedem vacuum fecissent. Hinc conuenticula, hinc conciliabula, hinc denique vis aperta, qua virum innocentissimum & magistratu dignissimum, omni sacra potestate priuatum ad vltima redegerunt. Siquidem vix tantum cibi praeberunt afflicto, ut vitam sustentare posset, & vixisse mallet, quam viuere. Sidonius, tamen, etsi grauibus malis irritatus, & causae aequitate fultus, iniuriam laudabilius tolerari, quam propulsari ratus, quasi non sentiret, aut, tanquam si meruisset, ita patienter omnia tulit. Itaque non exostulare, non implorare amicos; non circumspicere patronos, non certare

tare foro, non recuperare amissam dignitatem voluit; sed omnia Deo commisit iudicijsq; diuinis, sine quibus Mundus non gubernatur. Felix, quisquis hoc facere nouit; nec enim magnam duntaxat is animo suo conciliat tranquillitatem; sed etiam, quia se ipsum non vindicat, Deum vindicem parat. Quod & Sidonio euenit. Conuenerat inter improbos duos sacerdotes, ut die altera, Episcopum è templo extractum eliminarent; idque vnus eorum audacior, ac sine fronte homo palàm ei minitari non est veritus. Et fecisset, ni diuina manus præuenisset insanientem. Tota nocte, futuram sequentis lucis scenam secum meditatus, vix expectare potuit solem orientem. Neque expectauit; nam, ante diluculum, secus atq; aliàs assueuerat, è plurimis exiliens ad facinus se aptabat. Verùm priusquam domo exiret, *sellas ante petijt Patroclianas*, & comitabatur euntem puer cum lucerna. Ibi dum moratur diutiùs, mittit coniuuratus alter, facinoris tam iniqui socius, & significari iubet, tempus esse exequendi, cuius heri consilium cepissent: nihil obstaculi apparere, properaret modò. Ventum est ad puerum iam diu, cum cereo usque

que ad impatientiã & Diras, præstolantem. Is ergo herum moniturus (cum pulsanti nihil responsum intus esset) ianuam tandem referat, & reperit miserum vnà & aluum, & vitam exonerauisse. Tali loco, mori dignus erat, qui Episcopum loco mouit. Episcopus igitur, Deo causam ipsius agente, in officium repositus est. Non diu tamen postea vehementiùs ægrotans iussit se in templum deportari. Ibi mœstus eum populus interrogauit; quisnam esset successurus, in officio pastoris? cui ille; *Ecce*, inquit, *frater meus Aprunculus uiuit; & hic pastoris munus occupabit.* Hoc responsum, quia non capiebant, mente iam alienata, prolatum existimabant; sed paulo post, vaticinium fuisse, intellexerunt. Quippe Sidonio è uiuis subducto; alter ille sacerdos persecutor, nihil miserabili exitu commilitonis sui perterritus; velut optatissima occasione oblata, cui diu fuerat insidiatus; gauisus; triumphum egit, tiarãque capiti suo rapere est conatus. Nec quidquam certius futurum existimauit, quàm vt ipse succederet. Enimuerò id iam ei familiares gratulabantur; id de eo, in vulgus spargebant; id ipse quoque (tam stolidam est superborum credulitas)

ami:

amicioribus suis dictitabat, neque iam pro
arcano habebat; sed ausus est etiam perquã
glorianter iactare: Nunc demum, diuino
iudicio, patere, cuius causa iustior exti-
terit, suãne, an Sidonij; aut cui, à Deo,
pedum Pontificale sit destinatum. Deniq;
ita egit, ac si Antistes iam esset, nec quid-
quam omisit, quod eam in rem illi posset
seruire. Quare proximo quoque, à Sido-
nij morte, Dominico die, dapes magni-
ficas apparauit, ad quas ciuitatis prima-
tes adhibuit. O cæcas hominum men-
tes! & futurorum improuidas! quã
sæpe exitio proximi exultant, & funus su-
um ipsi ducunt ouantes? Designatum Præ-
sulem ad mensam accubuisse putatis? Bal-
thassar accubuit, *appensus in statera, & in-*
uentus minus habens. Sedebat suo quisque
ordine; stabant in ferculis alites, & cibi nõ
ad palatum modò, sed etiam ad oculum
facti; iam gliscebant colloquia; iam sitis
vinũ postulabat. Ante omnes, vt par erat,
futuro Episcopo pocillator scyphum præ-
buit; quem ille manu sustinens meditaba-
tur, in cuius sanitatem esset propinandus.
Nunquam mors malis opportuna venit;
sed; *inter conuiuia & epulas, longè im-*

Dan. 5.
27.

M

por=

portunissima. Itaque non iam mitræ, sed Libitinæ candidatus, dum poculum tollit, dum ei nomen imponit, sentit repente, quàm verè dictum sit; multa inter calicem & suprema labra cadere: nam & ille ipse cecidit, & priùs è Letheo, quàm suo, poculo bibit. Siquidem iam iam vinum probaturus, subita formidine, cohorrui, expalluit, & vitro de manu cadente, furtis fuit. Noluit postea sic propinanti quisquã respondere. Hæc omnia, ita vti contigerunt, pridie pocillatori per somnium obiecta narrat Gregorius Turonensis. Quis non videat iniuriæ patientissimi Sidonij vindicem fuisse Deum? ad quem, Sidonio tacente, vel iniuria Sidonij satis clarè appellavit; quæ iniuriosorum vnum quidem præmisit, alterum verò, post Præfulis mortem, ad iudicium traxit; vt manifestum fieret, Deum ante, & post obitum, suorum iniurias vlcisci.

§. XII.

Exemplo Nantini, multos, etiam non citatos, in hac vita, ad tribunal tamen Dei, vel à mortuis citari.

Sed Sidonius tacens vltorem Deum inuenit, innumeri, qui in vita quidem tacent, post

post mortem demum loquuntur, & accusant eos, à quibus indignissimè, dum viuerent, habiti fuerunt. Dabo, ex eodem scriptore historiam, quæ meritò faciat violentis illis magnatibus ambas aures tintinare. Nantinus Engolismensis Comes homo factiosus; auidus potentia; honoris; diuitiarum, ceterùm vitia sua callidè occultans; priùs sacerdotem; postea Pontificem Burdigalensem, Heraclium nomine, varijs modis aggressus, grauibus iniurijs vexauit. Nec potuit odium multorum malorum illatione satiari; sed flammæ instar semper auctû, semper maiora tentauit. Aliquot villas ac prædia Maracharius auunculus eius, templis, ac sacerdotibus testamento legarat. Eas villas ac prædia Nantinus, per vim occupauit. Vt iniuriam tegeret, prætextum inuenit. Vulgabatur enim illi Ecclesiæ, nullo iure, deberi bona hæreditaria, cuius Clerici testamentarium interemissent. Cui iniustitiæ non potest color induci? At non passus est, se hoc fuco falli Heraclius. Igitur, comperta rei iniquitate, Comitem anathemate fulminaturn, ex Ecclesia exesse iussit. Comes, qui pius videri cupiebat, vulpinò ingenio, obedientiam simulauit. Nam fa-

Gregor.
Turon. l.
5. histor.
Franc.
c. 36.

cerdotum concilio, apud Sanctonas, habitato, se stitit, subiecit, spondit omnia se, quæ vi interuertisset, redditurum: dummodo iterum templum intrare, sacrisque officijs interesse permetteretur. Voti compos, ad ingenium redijt, ostenditque, quæ verborum ambiguitate concilium sacrum decepisset. Quasdam enim domos restituit, sed, vsque ad puluisculum exinanitas ac spoliatas. Quod ubi intellexit Episcopus, denuò anathemate feriendum censuit, atque sacris omnibus rebus interdicendum. Ita constantia, cū perfidia certauit; cuius constantiæ præmium vt acciperet Episcopus, paulo post beata morte defunctus est. Præsule mortuo, quasi amoto pastore, lupus iterum se ouibus Christi aggregauit. Vt enim infamiam declinaret Comes, aditum denuò ad Ecclesiam impetrauit, sed non quo decebat modo; quia non nudis pedibus, vt pœnitens, sed manibus argenteis rediuit. Humanis ista oculis, non diuinis, satis faciunt; coram quibus nulla potest hypocrisis occultari. Defunctus erat iam, ante aliquot menses, Heraclius Antistes, neque sane Nantinum ad Dei tribunal citauerat; poterat ergo sibi Comes persuadere, omnia iam
sua,

sua, apud illum, facinora esse oblitterata. Sed
si unus passer non est in obliuione apud Deum, Luc. 12. 6.
quo pacto posset tam sancti Præsulis obli-
uisci? Ergo vix pauci menses, à morte
Heraclij ierant, cum Nantinus flagrantissi-
ma feбри repentè incensus, cæpit, more in-
fanientis, vociferari: *Heu, heu, ab Hera-
clio Antistite exuror; ab illo crucior, ab illo ad
iudicium vocor: Agnosco facinus, recordor ini-
uriarum, quibus eum oneraui.* In his ipsis cla-
moribus, febrili incendio consumtus, ne-
fastum spiritum, ad diuinum tribunal (vti-
nam non etiam ad Gehennæ incendium!)
expuit.

§. XIII.

*Sine cura esse posse iniuste vexatos, etiamsi ad-
uersarios suos in ius secum ire diuinum
non iubeant, in hac vita.*

Videtis hîc, ô Christiani, nulla opus esse
vobis, in hac vita, ad iniurias vindicandas,
citatione? Hîc nunc patientiæ tempus est;
in altera vita, erit tempus vindictæ. Cum
diuino tribunali astabitis, sine peccato, &
vlllo periculo, poteritis persecutores ve-
stros, itidem ad illud, in ius, vocare. Nunc,
vobis tacentibus, caussam vestrâ agit Deus;
si eum agere finitis, & non anteuertitis. Ve-
rè S. Gregorius scripsit: *Delinquenti Domi-*

S. Greg. *nus nequaquam parcit; quia delictum, sine ultione*
 l. 9. Mo- *non deserit. Aut enim ipse homo in se poenitens*
 ral. c. 27. *punit, aut hoc Deus cum homine vindicans per-*
cutit. Nequaquam igitur peccato parcitur, quia
nullatenus sine vindicta laxatur. Deo itaque hanc
 Deut. 32. *curam relinquit, quia sanguinem servorum*
 43. *suorum ulciscetur: & vindictam retribuet in hostes*
eorum.

§. XIV.

Sine cura esse non posse iniuste vexantes, etiam si
iniuste vexati, eas in hac vita, non inbeant
secum in ius diuinum ambulare.

Vos autem, o viri Illustres, & Illu-
 strissimi, nolite, vobis promittere impu-
 nitatem, si ad vallem Iosaphat vos non
 auditis euocari ab ijs, quos tyrannicè pre-
 mitis; quorum sanguinem exfugitis; quo-
 rum agros, fundos, piscinas, silvas, peco-
 ra inuaditis; quorum pecunias detinetis, e-
 quos abducitis, villas incenditis, filios &
 famulos occiditis; quorum totas regiones
 populationi, vastationi, in compendio di-
 cam, bello diuturno, & affectatè protra-
 cto exponitis. Esto nemo viuens, nemo mo-
 riens vos ad Dei tribunal citet: citabunt ta-
 men mortui, tantarum vtique iniuriarum
 non immemores futuri; citabunt ipsa faci-
 nora vestra, ad cælum, contra vos, cla-
 man-

nantia; citabit ipsa Numinis iustitia, quæ multos damnat, quos nemo hominum accusat. Iam causæ latent, scietis aliquando, cur iste in iuuentute, ille in viridi ætate, alius tam validis adhuc viribus; & vnus quidem repentino morbo, alius repentino casu, tertius veneno, quartus in fluuio perierit. Aspexit Deus iniurias pauperum, & ad iudicium suum illos, è vita, euocauit. Hoc est, quod Spiritus S. monet: *Noli attendere ad possessiones iniquas, & ne dixeris: Est mihi sufficiens vita: nihil enim proderit in tempore vindictæ & obductionis. Ne sequaris in fortitudine tua concupiscentiã cordis tui: & ne dixeris: Quomodo potui? aut quis me subiciet propter facta mea? Deus enim vindicans vindicabit. Ne dixeris: Peccavi, & quid mihi accidit triste? Altissimus est enim patiens redditor.* Atque ex his disputatis satis constat, posse innocentiam, citationis sorte, defendi, si homines citatione rectè, & fine debito, vtantur; non autem facilè huc veniendum; ne abutantur. Siquidem etiam corpori remedia periculosa nunquam, aut non, nisi summa cautione, adhibentur.

F I N I S.

Cum facultate superiorum.

M 4

IN.